Söylem, Temsil, Faillik ve Anlatı: Yeni Yoksulluk Literatürünün Bir Eleştirisi

Erdem Yörük[1]
Koç Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

Bu makalede, yeni yoksulluk kavramının teorik bir eleştirisi sunulmaktadır. Yeni yoksulluk, kalkınma ve sosyal politika alanlarında son yıllarda gittikçe artan bir şekilde kullanılan ve toplumdaki yeni bir katmanlaşmaya işaret eden bir kavramdır. Bu yazıda, yeni yoksulluk kavramı Michael Foucault, Edward Said, Ranajit Guha ve Margaret Somers'in eserleri ışığında incelenecek ve söylem, temsil, faillik ve anlatı kavramlarının teorik çerçevesi kullanılarak, yeni yoksulluk literatürünün bir eleştirisi sunulacaktır. Bu eleştiri neticesinde, yeni yoksulluk kavramının eleştirel olmayan bir kullanımının, bahsedilen nüfusu pasif ve mağdur bir grup olarak yeniden kurma riski taşıdığı vurgulanacaktır.

Anahtar kelimeler: Yeni yoksulluk, Türkiye, sınıf, söylem, temsil, faillik, anlatı

Discourse, Representation, Agency and Narrative: A Critique of the New Poverty Literature

In this article, a theoretical critique of the new poverty concept is presented. The New poverty concept has been increasingly used in the fields of development and social policy and it refers to a new stratum in the society. In this article, the new poverty concept is analysed in the light of the work of Michael Foucault, Edward Said, Ranajit Guha and Margaret Somers and a critique of the new poverty literature is presented using the theoretical framework regarding the concepts of discourse, representation, agency and narrative. As a result of this critique, it is emphasized that the non-critical use of the new poverty concept bears the risk of re-constructing the aforementioned population as a passive and victimised group.

Keywords: New poverty, Turkey, class, discourse, representation, agency, narrative.

Giriş

Yeni yoksulluk ve sosyal dışlanma terimlerinin sosyal bilimler alanındaki popülaritesi son yıllarda hızlı bir artış göstermiştir. Birçok bilim insanı *yeni yoksul* kavramını; ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi alanlardan ve de "toplumun" fırsat yapılarından dışlandığını varsaydıkları, büyük ve çoğunlukla kentsel bir nüfusu tanımlayan bir kategori olarak kullanmaya başlamıştır. Avrupa bağlamında olduğu gibi Türkiye'de de, bu bağlamda yapılan tartışmalar, yoksulluğun anlaşılması hususundaki baskın perspektif halini almıştır (Baulch, 2006; Room, Lawson ve Laczko, 1989; Lipton, 1992; Maxwell, 2003; Goode ve Maskovsky, 2001; Kazemipur, 2000, Buğra ve Keyder, 2003; Ocak, 2003, Işık ve Pınarcıoğlu, 2003; Erdoğan, 2002). Toplumsal dışlanma terimi, çağdaş "post-endüstriyel" toplumların, en nihayetinde kendi gelirleriyle yaşamlarını sürdürme kapasitelerini ve bu nedenle toplumun geneline olan entegrasyonlarını yitirmiş geniş bir nüfus kesimine, *yeni yoksullara*, sahip

[1] Koç Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Rumelifener Yolu, Sarıyer, 34450, İstanbul. eryoruk@ku.edu.tr. Telefon: 02123381142 Fax: 02123383760

olduğu anlamına gelmektedir. Yeni yoksulluğun, yoksulluğun eski biçimlerinden farklı olduğu, bunun artık sürekli olmayan, geçici veya konjonktürel bir toplumsal problem olmaktan ziyade, modern toplumun kalıcı ve yapısal bir bileşeni olduğu savunulmaktadır (Buğra ve Keyder, 2003). Bu bağlamda, bununla bağlantılı sosyal dışlanma terimi de, "bireylerin veya grupların, içinde yaşadıkları topluma tam manasıyla dahil olmaktan tamamen veya kısmen dışlandığı süreç" veya "çoklu yoksulluk hali" olarak tanımlanmaktadır (de Haan ve Maxwell, 1998, s.2). Bunun nedeni, ekonomideki çeşitli yapısal dönüşümlerin, ekonomik büyüme ve istihdam arasındaki karşılıklı doğrudan bağlantıyı ortadan kaldırmasıdır. Ekonomik kapasite yetersizliği sonucunda gelişen dışlanmanın, kültürel ve siyasi alanlardaki dışlanmayı da beraberinde getirdiği ortaya çıkmaktadır. *Yoksulların* şehrin uç sınırlarında yaşamaya başladığı durumlarda, tabloya mekansal dışlanma da eklenmektedir. Tüm bu fenomenler, sosyal dışlanma terimi ile tanımlanmaktadır (Reimer, 2004; Ocak 2003).

Bu makalede, *yeni yoksullar* kategorisinin günümüz İstanbul'undaki ekonomik, demografik, kültürel ve siyasal dönüşümleri tanımlamakta yetersiz olduğunu iddia edeceğim. Sosyal dışlanma/yeni yoksulluk literatürü*, yeni yoksullar* olarak adlandırılan nüfus ile emek piyasası arasındaki ilişkiyi olması gerektiğinden daha zayıf bir biçimde kurmaktadır. Bu literatürde "emekçi nüfusun bir özelliği olarak yoksulluk" anlayışı, yerini "*yeni yoksulların* bir bileşeni olarak emekçi nüfus" anlayışına dönüştürülmekte ve politik ekonomi sosyal politika dili kullanılarak yerinden edilmektedir. *Yeni yoksullar* kategorisi; işgücü piyasasından ve genel olarak toplumdan neredeyse tamamen dışlanmış ve sermayenin işleyişi için gereksiz hale gelmiş, aşırı büyüklükteki artı bir nüfusa işaret etmektedir. Bu "kronik hastalığın" tedavisi, ilgili nüfusun "yok oluşuna" engel olmak amacıyla, söz konusu nüfusa yönelik sosyal refah uygulamalarını yaygınlaştırmak olmalıdır: Sosyal politika mantığı bu noktada devreye girmektedirr. Bu, nüfusun failliğini hemen hemen görünmez kılar ve onu, öznellikten yoksun, yaşamak için yardıma layık pasif bir nesne haline getirme riskini taşımaktadır.

Bu çalışmada, yükselmekte olan *Yeni Yoksullar* literatürü eleştirme hedefimi, Michael Foucault, Ranajit Guha, Edward Said ve Margaret Somers tarafından geliştirilen teorilerden faydalanarak gerçekleştireceğim. Bu eleştiri doğrultusunda, *yeni yoksullara* ilişkin kavrayışların nasıl biçimlendiği, bu alanda ne tür bilgi, söylem ile temsillerin üretildiği ve sözü edilen nüfus hakkında düşünmek ya da (hangi terimler aracılığıyla olursa olsun) konuşmak için başka alternatif yolların olup olmadığını anlamamı sağlayacak teorik araçlar arayacağım. Bu gayretle yazımı iki kısma ayırıyorum: İlk bölüm *Yeni Yoksullar* kavramsallaştırmasını inceliyor. İkincisi, *Yeni Yoksullar* olarak adlandırılanların deneyimine analitik araçlarla erişmenin olası yollarına odaklanıyor. İlk bölümde, Foucault, toplu bir özne pozisyonunun, *yeni yoksulları*n, toplumları denetim altına almak amacıyla verilen tarihsel mücadelenin doğurduğu söylemsel toplamın bir türü olarak değerlendirilmesine yardımcı olacak: inanıyorum ki, bu mücadele, bahsedilen nüfusun failliğini inkâr etmenin ve böylece onları bir artık nüfus *haline getirmenin* meşruluğunu ve söylemsel yapılarını sağlamıştır. Ardından, Said'in Oryantalizm kavramını genel bir tarzda, genel olarak Öteki'yi temsil etme mekanizması ve tekniği olarak kullanmayı deneyeceğim (bu, Doğu olabileceği gibi belirli bir ulusal bölgede yerleşik, tahakküm altına alınmış madun bir nüfus da olabilir). Bu, beni yazının ikinci bölümüne taşıyacak. Burada, sözü edilen nüfusun deneyimlerine olabildiğince yakın olmanın yollarını bulmada Guha'ya başvuracağım. Söz konusu arayış, Yeni Yoksullar literatürü savunucularının zaten üzerinde durdukları farklı mekanlara, konumlara ve ilişkilere bakmamızı gerektirecektir. Bu, ortaya çıkarılması zor hatta çoğu zaman imkânsız bir öznellik konumudur. Guha, kültür ve geleneğe bakılması gerektiğini söyler. Ben de araştırmamda hegemonik bilgi üretiminden kaçma ihtimali olan sınıf dayanışmasının geleneğine ve kültürüne bakacağım. *Yeni Yoksullar* arasındaki çeşitli dayanışma mekanizmalarını, örneğin *bunların* kendi sorunlarını birlikte çözmenin yollarını geliştirdikleri farklı örgütlenmeleri ve

kolektif biçimleri örnek olarak vereceğim. Sonunda, Margaret Somers'e dönüp, *Yeni Yoksulların* deneyimlerini mevcut anlatı yapılarına göre nasıl şekillendirdiklerini anlamak için anlatı teorisini kullanacağım. Bu yapılar kültür, gelenek veya sınıf oluşumundan (başka bir deyişle sınıf kültürü) kaynaklanabilir. Bahsi geçen yapılardan bazıları hegemonik söylemi benimsiyor ve onlardan gelen destek çoğunlukla direniş ölçüsündeki alternatif deneyim yollarını geliştiriyor.
Bu makalede, Yeni Yoksullar terimini alternatif bir biçimde (*işçi sınıfı* veya *madun* olarak) adlandırmaktan kaçındım. Bu nüfusun adlandırılması, bu makalenin kapsamını aşan bir görev. Bu makalenin amacı daha ziyade *Yeni Yoksulluk* literatürünü eleştirme yollarını ve bu nüfusun deneyim ve bilinçliliğini, onları anlaşılabilir kılacak seviyede elde etme perspektiflerini bulmaktır.

Bölüm I: Yeni Yoksulluğun Üretimi

Bu bölümde, Michael Foucault'nun bilgi ve iktidar hakkındaki tartışmalarını Said'in oryantalist temsile yönelik eleştirisi ile birlikte değerlendirmeye çalışacağım. *Yeni Yoksullar* olarak adlandırılanların marjinalleştirilmesinin, söylemler ve temsiller yoluyla, dolayısıyla ideoloji aracılığıyla nasıl kolaylaştırıldığını ve haklılaştırıldığını daha derinden kavramaya çalışacağım.

Foucault: Yönetimsel Bir Söylem Olarak Yeni Yoksulluk

Foucault'nun ana teorik girişimi, tarihteki belirli anların ve toplumsala ilişkin belirli bilginin olumsal başlangıçların konusu haline gelme biçimlerini anlamaya yöneliktir. Tarihe, kavramlara ve daha geniş bir açıdan değerlendirildiğinde hakikate atfedilen süreklilik imgesinin egemenliğini parçalamaya çalışmaktadır. Hakikat ile gerçeklik arasındaki ayrımı yıkarak, hakikatin ebedi ve nesnel bir gösteren olmadığını belirtir, buradan hareketle "sözceleri *yöneten* şeyin ne olduğunu ve bilimsel olarak kabul edilebilir bir önermeler dizisi oluşturması için sözcelerin birbirlerini *yönetme* biçimini sorgular" (Foucault 1984, s.54). Hakikat ile iktidar arasındaki doğrudan karşılıklılık belki de gösterdiği en temel hususdur. Foucaultcu anlamda iktidar, bizim dışımızda bir şey değildir, bizim üstümüzde de değildir; tam tersine, "özneler" arasındaki ilişkiler ağıdır. Sözceleri, söylemleri ve arzuları üreten ve bu esnada hakikati tamamen nesnel ve herşeyi kapsayan bir unsur olarak gösteren bir ağdır.
Foucault açısından, modern iktidar, bedenler ve zihinler üzerine geliştirilmiş olan ayrıntılı ve son derece üretken bilgi/söylem biçimlerinin toplamıdır. Egemenliği tamamıyla ortadan kaldırmanın ötesinde disiplin gücü, bu ikincisinin (bilgi/söylem biçimlerinin) işlerliğinin garantisi halini almıştır. Tahakkümün yukarıdan aşağıya kuruluşunu mümkün ve erişilebilir hale getirmiştir (Foucault 1984, s.206). İktidar öz disiplinli özneler tarafından içselleştirilmediği müddetçe, meta-iktidar yapılarının taban seviyesinde faaliyet göstermesi mümkün değildir. İktidarın boyun eğilir olması, onun yalnızca "Hayır" demenin ötesine geçerek, aynı zamanda nesneleri, bilgiyi ve yaşamı üretip kuşatması, arzuları ve zevkleri yaratıyor olması gerçeği ile alakalıdır.
Devletlerin/hükümetlerin yönetimleri altındaki nüfus ile baş edişi ve nüfus kontrolünün genel mantığı Foucault tarafından yönetimsellik terimiyle ifade edilir. Yönetimsellik modern hükmetme sanatıdır ve bütün mantığı, nüfus kavramının yaratılmasına bağlıdır - bizim durumumuzda bir alt nüfus kategorisi olarak *Yeni Yoksullar* kavramının üretimine. Foucault, 18. yüzyılda "nüfusun" ilk kez ekonomik ve politik bir sorun olarak ortaya çıktığını iddia eder. Servet olarak ya da insan gücü, emek kapasitesi olarak nüfus, hükümetler tarafından yeni bir biçimde algılanmaya başlanmıştır (Foucault 1984, s.308). O günden bu yana

hükümetler, yalnızca birer teba ya da insanlar toplamı ile değil, kendine özgü değişkenleri olan belirli bir fenomen olarak değerlendirdikleri nüfus ile uğraşmaktadır. *Halkların, nüfuslar biçiminde nicelikleştirildiği* söyleyebilir: *Yeni Yoksullar* açısından, devasa yoksulluk istatistikleri, alan çalışmaları ve sosyal politika önlemleri, hükümetlerin bu *tehlikeli* nüfusu anlamak ve kontrol etmek için kullandıkları araçlar olarak temel söylem kayıtları haline gelmiştir. Türkiye'de hükümet uzmanları, müfettişler, polis, sosyal güvenlik yetkilileri ve *muhtarlar*; yoksul nüfusun sayısını, cinsiyet özelliklerini ve eğitsel kazanımlarını son derece sistematik, bilimsel yollarla belgeleyen resmi düzenleme kuruluşları olarak göreve başlamıştır. Yaşananlar, hükümetlerin/hükümet sisteminin bu konudaki "değerli" bilgiyi tekelleştirerek böylece meşru yollarla konuşma hakkını tek tek yoksulların elinden alması ve sosyal politika önlemleri ile milyonlarca yaşama müdahale etme kapasitesini tekeline geçirmesidir. Bu kapasiteyi elde ederlerken ve bir kez elde ettiklerinde, yoksulluk ile ilgili söylemleri çoğaltmışlardır. Böylece, insanların deneyimlerine ilişkin anlatılarını ve taleplerini yükseltme biçimlerini, hükümetlerin mantığına göre azami ölçüde itaatkâr ve minimum ölçüde aşındırıcı olacak şekillerde yönlendirmişlerdir (Foucault 1984, s.302). Bununla birlikte, disipline edici iktidar, tabi kılınmış ve işlenmiş bedenler üretmeye, "uysal" *yeni yoksul* bedenler üretmeye çalışmıştır. Bu uysal bedenler, ekonomik araçlar olarak güçlendirilirken siyasi isyancılar olarak zayıflamıştır (Foucault 1984, s.182).

Bu nedenle, Yeni Yoksulluk üzerine ortaya çıkan söylem tarafından önü açılan sosyal politika önlemleri ile hükümet gözetimi altındaki coğrafi ve sosyal alanlar genişletilmiştir. Foucault, modern iktidarı panoptik terimiyle belirtir ve sürekli olarak öz disiplin üreten kontrolün temel aracı olarak gözetimin altını çizer. Modern iktidar görünür değildir; o, her yerdedir ama hiçbir yerde değildir, ancak, özneleri mümkün olduğunca görünür kılmaktadır. Bu nedenle, minimum maliyet ile maksimum yoğunluğa sahiptir ve okul, hastane, hapishane ve sığınma gibi birçok sosyal kontrol aracına yayılır (Foucault 1984, s.207). Sosyal politika önlemleri, özellikle gelir testine dayanılarak yapılan yardımlar, bir kişinin yardıma ihtiyacı olduğunu kanıtlayabilmesi açısından aşırı miktarda dokümantasyon, kural sınırlaması ve kimlik tespit prosedürleri gerektirir. Bu, sübvansiyonu onun için uygun oldukları sürece "hak eden yoksullar" üzerinde sürekli gözetim gerektirir. Bu açıdan, gelir testine dayalı sosyal yardım programları önermek ile vatandaşlık temelli sosyal yardımlar önermek (Buğra ve Keyder 2003) arasındaki nüans şüphesiz önemlidir. Dolayısı ile devletlerin tahakküm ilişkilerini kuvvetlendirmek için sosyal politikayı araç olarak kullanmaları ile devlet-vatandaş ilişkisini yeniden düzenlemeyi, hakları kuvvetlendirmeyi önemseyen yazarların söylemlerini birbirine karıştırmamak gereklidir. Bu noktada da, yeni yoksulluk kavramının eleştirel olmayan bir kullanımının yaratacağı risklere işaret edilmelidir. Eleştirel olmayan kullanım, devlet aktörleri tarafından bahaneleştirilme tehlikesi taşıyan birtakım mağduriyet anlatılarına yol açabilmektedir..

Bunun sebebi şudur: Türkiye'de, Yeni Yoksullar adı verilen kesimin yaşadığı mahalleler, emek aktivizminin tarihsel olarak en militan alanları ve dolayısıyla radikal sol hareketlerin havzaları olmuştur. Bu insanların radikal talepler etrafında harekete geçirilmesi çoğu zaman proleter aktivizm söylemi etrafında örgütlenmiştir. *Yeni Yoksullar* söylemi, bu nüfusu, kırılgan ve hemen hemen hiçbir failliği bulunmayan, devlet yardımına muhtaç bir kesim olarak tanımlayıp pasifize eden bir karşı-söylem olarak ortaya çıkabilmektedir. Bir husus açık olmalıdır: Bu, yükselen yoksulluk seviyesinden bağımsızdır. Belirtilen nüfusun gelir düzeyinin son yirmi yılda çarpıcı bir şekilde azaldığı doğrudur. Ne var ki bu durum, hareket halindeki sermayeyi çekmek amacıyla devletlerarası rekabette başarılı olabilmek için yapısal olarak ticari çıkarlara göre hareket etmeleri gereken hükümetlerin desteğiyle, iş girişimcilerinin emek maliyetlerini düşürme çabalarının sonucudur (Bkz. Fred Block). Bu çabalar ücret seviyelerini düşürme ve daimi istihdam yapılarını yok etmede büyük oranda

başarılı olmuşlardır. Artlarında, şikâyet ve protesto etme potansiyelleri giderek artan bir nüfus bırakmışlardır. Foucault'nun belirttiği gibi, modern hükümet teknikleri, bu huzursuzluk ihtimali ile başa çıkmanın daha az maliyetli ve daha etkin yöntemlerine haizdir. Açık şiddet kullanmak etkili bir yol olabilir, ancak nüfusun artışı, demografik ve mekansal özelliklerin değişmesi ve tarihsel sol hareketlerin varlığı sıklıkla bu yöntemleri daha az istenen hale getirmektedir. Bunun aksine, söz konusu topluluklar, devletin "refah yüzünü" kabul ettikleri ve edilgen bir biçimde hükümet yardımını bekledikleri ölçüde itaatkâr olmaktadırlar. Yeni Yoksulluk etrafındaki tüm söylemler, bilgi üretmek ve kamuoyunda arzu yaratmak suretiyle bahsedilen nüfusun tarif edilen rolü kabul etmesini sağlayarak bu yöntemin daha etkili bir şekilde çalışmasına yardımcı olabilmektedir.

Burada, talepler olarak anlamlandırılan sosyal refah uygulamaları ile destekler olarak anlamlandırılan sosyal refah uygulamaları arasındaki fark belirtilmelidir. Bir yandan, tarihte, tabi kılınmış olan nüfusun, maddi çıkarlarına uyacak ve refah düzeylerini iyileştirecek talepleri yükselttikleri birçok örnek bulunmaktadır. Elbette, insanların seslerini yükselttikleri zamanların çoğu yalnızca işçi-kapitalist ilişkileri çerçevesinde gerçekleşmedi, insanlar eğitim, sağlık, gıda vb. temel günlük ihtiyaçlarını talep ettiler. Bu taleplerin örnekleri örneğin, E.P. Thompson (2015) tarafından *İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu* isimli yapıtta gösterildi. Söz konusu talepler, özellikle de başarılı oldukları ölçüde, bu toplulukların siyasi öznelliklerinin, çoğu zaman işçi sınıfı üyeleri olarak, gelişimine katkıda bulunmuştur. Bu nedenle, emekçi sınıfların yalnızca ekonomik ilişkilerden değil, mücadele içindeki *gerçek* insanların *gerçek* deneyimlerinden türetildiği de eklenebilir. Öte yandan, yukarıda belirttiğim gibi, sosyal politika önlemleri biçimindeki hükümet yardımları genellikle, disiplin stratejisi olarak insanları hükümet kararlarına bağımlı hale getirip insanların aktif failliklerini kısıtlar. Sosyal politika önlemleri ile birlikte, "potansiyel olarak tehlikeli nüfus", dökümantasyon ve gelir testi mekanizmaları ile devlet için "minnettarlık" yaratan mekanizmalar yoluyla kontrol altına alınmaktadır.

Said: Genişletilmiş Oryantalizm

Bu bölümde, Said'in *Oryantalizm* terimini daha kapsamlı bir bağlamda kullanmaya çalışacağım. Bu, tahakküm altındaki nüfus ve coğrafyaları kendisini temsil etme yetisinden yoksun "Yabancılar/Ötekiler" olarak sunan ve bu sayede onlara hükmedilmesini kolaylaştıran her türden temsili ve söylemsel formasyonu tespit etmemi sağlayacak. Said için, bir söylem biçimi olarak Oryantalizm, Batı-olmayanı; çeşitli kurumlar, sözcükler, bilimler, imgeler, doktrinler ve sömürge bürokrasileri aracılığıyla temsil eder ve *üretir*: "Doğu neredeyse bir Avrupa buluşuydu" (Said 1979, s.1). Ben de burada, Said'in ifadesine referansla "*Yeni Yoksullar* neredeyse bir iktidar mantığı buluşudur" iddiasını öne süreceğim.

Oryantalizm isimli eseri boyunca Said, Batı ile Diğerleri arasında yaşanan tarihsel karşılaşmanın sonucunda, Doğu'nun bir Batı ürünü olarak varoluş kazandığı, söylemsel, anlatısal, hayali ve bir yandan da materyal yolları çözümlemiştir. Said için, Doğu, Avrupa uygarlığının kaynağı, Öteki'ye ait kültürel ayna imgesidir. Doğu, Avrupa'yı kendisinin fikir, kişilik ve deneyim yönlerinden zıttı olarak tanımlamıştır (Said 1979, s.2). Bu biçimiyle Oryantalizm, söylemsel bir bütün olarak, Aydınlanma sonrası dönem boyunca Doğu üzerinde egemenlik kurmanın, onu yeniden yapılandırmanın ve onun üzerinde otoriteye sahip olmanın yolu olarak görünüyor (Said 1979, s.3). Said de bu stratejik kaydetme işleminin nasıl yürütüldüğünü anlamaya çalışıyor.

Aynı şekilde, *Yeni Yoksulluk* literatürünün savunucuları İstanbul nüfusunun bu yeni yüzüne ilişkin geliştirdikleri temsilde neredeyse yalnızca kırılganlık, umutsuzluk ve yardıma muhtaç olma özelliklerini vurguladılar. Akademik kariyerlerini yeni yoksulluk sorununa adayan çok

önemli iki akademisyenin, Çağdaş Keyder ve Ayşe Bugra'nın, önde gelen çalışmalarından birinden alınan örnek, durumu daha net gösterebilir. Bu iki akademisyen, Türkiye'deki yeni yoksulluk hakkında *Yeni Yoksulluk ve Türkiye: Değişen Refah Rejimi* başlıklı bir rapor yazdılar (Buğra ve Keyder, 2003). Yeni yoksulluğun karakteristik özelliklerini ve bu fenomenin altta yatan dinamiklerini sosyal politika perspektifinden analiz ettiler ve yeni yoksulluğun diğer türlü kabul edilemez etkilerini hafifletmek amacıyla bir destek sisteminin geliştirilmesini önerdiler. *Gerçek* deneyimlerden elde edilen anlık görüntüleri *temsil eden* bazı parçaları dahil ettikleri raporlarından bir örnek vereyim:

> Evlerinden atıldıktan sonra, muhtar binasının yanındaki parkta yaşıyorlardı. Erol, Okmeydanı'ndaki teyzesiyle yaşamak ve tekstil sektöründe çalışmak için 1979'da Samsun'dan İstanbul'a gelmişti. 1982'de köyüne geri döndü, ancak orada yaşamını idame ettiremeyip; 1989'da Bağcılar'da yaşamak ve inşaatta çalışmak için İstanbul'a tekrar döndü. Depreme kadar, daha sonra Rusya'ya taşınacak bir ayakkabı fabrikasında çalıştığı dönem dışında, inşaatta çalıştı ve hayatını sürdürme konusunda sorun yaşamıyordu. Deprem sonrasında inşaat işi bir anda durdurulduğunda kiraların daha düşük olduğu Fatih mahallesine taşındı. Daha sonra depremden zarar görmüş, mal sahibiyle kira ödememe konusunda anlaştıkları bir eve taşındılar. Erol'un bulaşık yıkama işi artık bittiğinden, aile kendisini sadece Ayşe'nin temizlik yaparak eve iş getirerek kazandığı para ile besleyebiliyordu. Erol, kira borcunun azli için belediye ile konuştu, ancak boşunaydı. Erol daha sonra *kaymakamlik ile* konuştu ve oradan bir işçi, ev sahibine kiracılara karşı hoşgörülü olmamasını istedi, ancak yine de gece yarısı dışarı atıldılar. Bu noktadan sonra belediye, Erol'a üç ay boyunca kira yardımı yaptı ve ailesi için bir bodrum katı buldu. Onlarla röportaj yaptığımız günün gecesinde, birkaç geceyi parkta geçirdikten sonra nihayet bodrum katına taşınacaklardı. Erol'a geleceğe yönelik planlarını sorduğumuzda yaşı nedeniyle başka bir sektörde iş bulmasının imkansız olacağını ve en büyük umudunun hala inşaat alanında bir iş bulmak olduğunu söylüyordu (Buğra ve Keyder, 2003).

Burada yazarlar tarafından önümüze bir bireysel başarısızlık öyküsü konulmaktadır. Hangi sebeple olursa olsun bu öyküdeki insanlar her türlü imkân yapısından koparılıp mahrumiyete teslim olmuşlardır, dayanılmaz hale gelen ezici yaşam koşullarından kurtulacak hiçbir yol yoktur. Bahsedilen kişilerin hiçbir failliği söz konusu değildir; sadece bir acıdan diğerine kaçmaya çalışırlar. Bir kurumdan diğerine gidip yardım talep ederler ama her seferinde başarısız olurlar. Yine de nihai çözüm yine devletten gelmiştir. Yani, genellikle işlevsiz olmasına rağmen devlet hâlâ insanları sefaletten kurtaracak tek araçtır. Bu anlatı, Somers bölümünde tartışacağım anlatı yapılarına karşıt olarak, devleti insanların hayatlarına, onları açlıktan kurtarmak için, gittikçe daha fazla müdahale ettirme arzusu etrafında örülen bir deneyim yaratmaktadır. Benzer bir şekilde, Karakaş (2010: 9) da yeni yoksulluk kavramının pasif ve pesimist kavramsallaştırmasına bir örnek sunmaktadır: "Yeni yoksulların eşitsizliklerini açıklayan toplumsal kimlikleri arızalı, kusurlu, noksan ve yetersizlik vasıflarıyla tanımlanmaktadır. Tüketim toplumunun sonuçlarından biri olan "yeni yoksulluk", umutsuzluk üretmektedir. Küreselleşmeye paralel olarak güçlenen neo-liberal politikalar sonucunda paylaşımın dehşet verici adaletsizliği, umutları iyice tüketmektedir".

Oryantalizm gibi, Yeni Yoksulluk deyiminin de maddi çıkarları ve tabi kılmayı ifade eden, gelişmiş ve son derece üretken bilimsel bilgi, teori ve uygulama toplamına haiz sağlam bir iktidar yapısı olduğunu vurgulamak çok önemlidir (Said 1979, s.14). Bu Foucaultcu iktidar anlayışı, söz konusu yapının çekirdeğini işaret etmektedir. Said, Batı bilimi ve edebiyatının *tarafsızlık yoluyla hakikat iddiasını* alt edebilmek için Oryantalistler üzerinde yoğunlaşmaktadır: Bunların, saf politik bilgi kadar, siyasi ve ideolojik yapılar olduğunu göstermektedir. Dahası, Said için Oryantalizm, sadece bir yansıma, Batılı sömürgeci emperyalist projenin ve bunun çıkarlarının bir temsilcisi değildir, yani, altta yatan bir maddiliğin üstyapısal bir kodlanması değildir. Aksine, Batı ile Diğeri arasındaki hem maddi hem de kültürel asimetrik iktidar ilişkilerini; jeopolitik farkındalık *dağılımı*, Batı ile Doğu

arasındaki ayrımın *değerlendirilmesi*, bir *irade* ile anlama ve böylece diğer dünyayı manipüle ve kontrol etme *niyeti* olarak şekillendiriyor (Said 1979, s.12). Aynı şekilde, *Yeni Yoksulluk* literatürünün eleştirisi, nesnelmiş gibi davranan söz konusu akademik söylemin içerisindeki kırılmalar üzerine odaklanmalıdır. Bu, tarihsel bir analiz gerektirir: Farklı tarihsel çağlarda varolmuş aynı türdeki nüfus birimleri farklı terimlerle anılmıştır ve bu değişiklikler siyasi manipülasyonlar ve olasılıklar ile doğrudan örtüşmektedir. Dile getirdiğimiz esneklik, hegemonik öznelerin ezilen diğerleri adına konuşabilmelerini sağlar. Said, Oryantalizmin dışsallıkla oynadığını ve Doğu'yu, harici bir cisim olmaktan çıkarıp nispeten tanıdık bir cisme dönüştürdüğünü ileri sürmektedir. Bu durum, Doğu'nun Batı değerlerinden *azami ölçüde farklı*, ancak Batı'nın hakim değerlerine karşı *asgari ölçüde aşındırıcı* olarak sunulmasına cevaz veren geniş kabul edilebilirlik alanının varlığını açıklamaktadır. Doğu'ya ilişkin temsil kapasitesi Doğu'ya dışlaştırılmış ve Batı tarafından mülk edinilip tekelleştirilmiştir. Aynı şekilde, tabi kılınan nüfuslar radikal siyasi eğilimlerden ve kendilerini temsil etme yollarından yoksun olduklarında, Yeni Yoksulluk adı altında sosyal politikanın nesneleri haline gelirler. Böylece, eleştirel olmayan bir *Yeni Yoksulluk* literatürü, tabi kılınan nüfusu *Yeni Yoksullar* olarak, halkların veya onlara ait örgütlerin üzerine uygulanan üstü örtülü ya da aleni bir sürekli şiddet kümesine dayandırarak temsil etmiştir. Başka bir deyişle, temsil, şiddete boyun eğdirilişi temsille eş zamanlı olan ya da onu önceleyen Ötekiye aittir. Foucault, Said ve özellikle Gramsci'nin çalışmalarına atfen hem Batı içerisinde ve hem de Diğerleri boyunca modern egemenlik biçimlerinin neredeyse sadece rızanın ideolojik yaratımına, özne pozisyonlarının üretilmesine ve temsiller yoluyla manipülasyona bağımlı olduğu düşünülmektedir. Fakat, özellikle Devlet konusunda, bu tür sembolik şiddet türlerinin, gizli/önsel/unutulmuş şiddet türlerine dayandığını düşünüyorum; bu sayede şiddet, ideolojik formların, gerektiğinde daha fazla şiddet de dahil olmak üzere maliyeti en düşük hakimiyet biçimleri için yürürlüğe konduğu boş alanı yaratmaktadır.

Bölüm II: Failliğin İzinde:

Bu bölümde, şu ana kadar Yeni Yoksul olarak adlandırılan nüfusu, bu insanların failliklerini ve anlatısal inşa deneyimlerini referans alarak incelemenin alternatif yollarını bulmaya çalışacağım. Temel referanslarım Ranajit Guha ve Margaret Somers'ın düşünceleri olacak.

Guha: Gizli Faillik

Maduniyet Okulu'nun önde gelen bir figürü olan Ranajit Guha, Hindistan'daki ulusal hareketin seçkinler tarafından seferber ettikleri ya da boş görüşlü kişilerin kendiliğinden gösterdikleri bir tepki olmadığını, ancak tam tersine, madunlar tarafından bilinçli bir biçimde gerçekleştirilmiş ama temsiliyet kazanmamış bir eylem olduğunu belitir. Madunların; işçiler, köylüler, küçük toprak sahipleri vb. -diğer bir deyişle seçkinler dışındaki diğer Hintlilerin- kendi milliyetçilik tarihlerini seçkinlerin menfaatleri, ideolojileri ve kapasitelerinden bağımsız olarak nasıl ürettiklerini analiz eder. Bu, *halkın* politikası aracılığıyla kotarılmıştır. Burada sözü edilen halk; akrabalık, bölge veya sınıf temelleri boyunca yatay olarak düzenlenen özerk ve geleneksel bir toplumsal çevreden ibaretti. Seçkin alanının ve özerk madun alanının aynı anda var olması, Hint burjuvazisinin ulus adına konuşabilme hususundaki başarısızlığını gösterir. Madunlar, seçkinlerin hegemonyasına entegre edilemeyen bilinç öğelerine sahiptir. Bu ayrımın dışında, halkın politikası, her daim,belirli yerel anlatılar, deyimler ve değerler (referans) aracılığıyla dile getirilen sömürü deneyimiyle zenginleştirilmiş, seçkin egemenliğine karşı direnişi ifade etmiştir. Aynı şekilde, *Karşı-Ayaklanmanın Tercümesi* (*The Prose of Counter-Insurgency*) başlıklı makalesinde Guha, sömürge dönemindeki köylü

ayaklanmasının, kırsalda yaşayan kitlelerin istekli ve bilinçli bir eylemi olduğunu hatırlatıyor (Guha 1988). Bununla birlikte seçkinci tarih yazımı, bu ayaklanmaları doğal bir fenomenmiş gibi, yani fiziksel acıya verilmiş içgüdüsel ve bilinçsiz tepkiler olarak tasvir etmektedir.

Giriş bölümünde belirttiğim gibi, *Yeni Yoksullar* adı verilen, kentsel nüfusun en yoksul kesimleri; izole edilmiş, dışlanmış, yalnız ve savunmasız bireylerin toplamı değildir. Aksine, dezavantajlı mahallelerdeki insanların kendi sorunlarına çözüm bulmaya çalışmak ve yerel/merkezi hükümetlere yönelik taleplerini artırmak için bir araya geldiği, binlerce kitlesel demokratik örgüt, kooperatif, köy derneği ve sendika bulunmaktadır. Bunlar, bu kişilerin failliklerini üstlendikleri ve kendi kaderleri için girişimde bulundukları alanlardır. Çağdaş kent nüfusunun gerçekliğini araştıran her çalışma, bu insanların deneyimlerini ve seslerini soruşturmanın yollarını hesaba katmalıdır. Bu, kolektif örgütlerin faaliyetlerine ve taleplerine bakmayı içerir. Örneğin, İstanbul'da, mahalle düzeyindeki temel ihtiyaçlardan, daha iyi okullaşma veya konutlaşmaya yönelik ya da polis vahşetine karşı gerçekleştirilen protesto gösterilerine kadar çeşitli etkinlikler yer almaktadır. Ayrıca, bu topluluk örgütleri içinde çalışan ve bu kişileri bazı siyasi taleplerin etrafında harekete geçirmek için çaba sarfeden kimisi solcu ve kimisi de İslamcı birçok siyasi fail mevcuttur. Bunlar *Yeni Yoksulluk* literatüründe çoğunlukla göz ardı edilmektedir. Bu literatür açıklayıcı faktör olarak yalnızca ekonomik gelişmelere odaklanmakta ve siyasi faaliyeti ekonomik dinamiklere indirmeye çalışmaktadır. Bu, insanların olumsuz ekonomik koşullar altında bile sübjektif eylemler geliştiremeyen, sadece *tepki verebilen nesneler* olarak düşünülmesi nedeniyle, halkın kolektif faaliyetlerinin azaldığı düşüncesine yönlendirmektedir. Guha'nın, madunların Akıl'ının (*Reason*) seçkinci tarihçilikte Sebep tarafından yerinden edilişi örneğinde gösterdiği gibi, temsilleri sadece seçkinler aracılığıyla gerçekleştirilebilen halka bilinçli eylemde bulunabilme özelliği hiçbir şekilde atfedilmemektedir. Bu nedenle Madunlar Okulu, kendini temsil etmekten aciz olan, sesi susturulan ve eylemleri sadece güç mercilerince temsil edilenler anlamına gelen *madun* sözcüğünü Gramsci'den ödünç almıştır. Bununla birlikte, siyasi eylem temelde kendi bağımsız geleneklerine, anılarına, geçmişlerine ve hedeflerine sahip olan failliklere bağlıdır. Çağdaş kentsel dinamikleri anlamak bu perspektiften geçer.

Guha, tamamiyle kolonyal mantıkla biçimlendirilen karşı-isyan literatürü ile halk için *iyi niyet* besleyen daha liberal/sol literatür arasında ayrım yapmaktadır. Gösterdiği şey, ne tür bir iyi niyete sahip olursa olsun, ikincisinin sömürge mantığının söylem alanından/tuzağından kurtulamadığıdır. Bu gözlem yükselen Yeni Yoksulluk literatürü için de geçerlidir. Bu literatürün savunucuları, çoğunlukla sözü edilen nüfusa ilişkin *iyi niyet* sahibi olan sosyal demokrat zihniyetli kişilerdir. Bireysel düzeyde nüfusu disipline etmek için açık ya da örtük bir kaygıları genelde yoktur. Bununla birlikte, Yeni Yoksulu temsil edişlerinin altında yatan temel saik, nüfusu disipline etmek ve *toplumsal düzen* için olası herhangi bir tehdidi ortadan kaldırmak olan hükümet mantığı ile tamamen uyumludur. Bu mantığı *işlevselleştiren* şey, "insanları sefaletten kurtarma" hususundaki açık arzudur. Burada insanların talepleri devlet sübvansiyonuyla; siyasi ekonomi sosyal politikayla ve öznelliklerinin tabi kılınmasıyla (*being-subjected-to*) yerinden edilmiş durumdadır. Akıl'ın Sebep tarafından yerinden edilmesi, burada, günümüz için geçerli olabilecek her türlü öznelliğin direnişi sürdüren insanların elinden alınması anlamına gelmektedir. Hint örneği açısından, kolonyal ve liberal/solcu temsiller için farklı olan tek şey, asilerin kökeni değil, ürettikleri çıktılardır. Kolonyal düşünce çıktıyı Hintlilerin vahşi reaksiyonu olarak gösterirken, liberal/sol literatür isyancıların öznellik ve bilinçlerini hala tarihçilerin bilinçleri ile dolayımlamaktadırlar. Guha için bu, tarihsel bir anlatı olarak kaçınılmazdır. Bununla birlikte, burada önemli olan şey "bu bozulmayı parametrik olarak kabul etmek" ve "geçmiş bilinci tam olarak kavrayabilir ve yeniden oluşturabilirmiş gibi davranmayı bırakmaktır" (Guha 1988, s.67). Bu mükemmel yorumuyla Guha bize, insan bilinci üzerine yapılacak tarihsel soruşturmanın azami sınırlarını

ve bir tarihçinin erişebileceği maksimum noktayı hatırlatıyor: "*Geçmişe* ilişkin kuvvetli bir yakınsama". Ayrıca, *Yeni Yoksullar* denilen kesimin deneyim ve bilincinin araştırmacılar tarafından erişilmeye hala tamamıyla açık olmadığı bilinmelidir. Ancak, eylem içerisindeki öznellikleri ortaya çıkarmaya meyilli bir araştırmacı "*günümüze* daha yakın bir yaklaşım" gösterebilir.

Ekonomik olmayan unsurların, ekonomik kategorilere (örn., sınıf oluşumları) dayanarak tanımlanan siyasi ve sosyal toplulukların oluşumundaki yeri, bahsedilmesi gereken önemli bir noktadır. Guha'nın köylü ayaklanmasının dini içeriği üzerine yaptığı vurgu bu açıdan önemlidir. O, sömürge Hindistan'ındaki ayaklanmaların, bunların dinsel bir bilinç ürünü olduğunu kavrayamayanlar tarafından ayaklanma olarak değerlendirilemeyeceğini iddia ediyor. Bununla birlikte, seçkin temsillerin radikal hatları bile dinleri geri kalmışlıkla eşitleyerek dini düşünceler etrafında örgütlenen direnişleri küçümsediler. Bu, yine direnişçilerin herhangi bir öznelliğini veya bilincini inkâr etmek ve "onları yalnızca başka iradelerin araçları olarak" örneğin en fazla bu hareketin liderlerine ait iradenin araçları olarak göstermek demektir (Guha 1988, s.82). Aynı temsil biçimi Yeni Yoksullar bağlamında da mevcuttur. Daha önce de belirtmiş olduğum gibi, birçok kişi kooperatif, köy dernekleri, akrabalık ve dini bağlar etrafında örgütleniyor. Bu ağlar kendilerine faillik alanları sağlıyor, ancak genellikle "modern" kolektif eylem mekânları olarak görmezden geliniyorlar. Ayrıca insanlar hayatlarını kayıt dışı istihdam planları ya da düzensiz işlerle kazanırlarsa, "modern" sektörlerden dışlanmalarına ek olarak, meşru temsillerin sembolik alanlarından da dışlanmaktadırlar. Bunlar "işçi" olarak değil, gerçek ekonominin dışında yer alan, aşırı veya fazla nüfus olarak sayılıyorlar. Gerçekten de, bu kategorideki çoğu insanın sosyal güvenceli veya sendikalı işlerle hiçbir bağlantısı olmasa da bunlar hala ekonomi içerisinde yer almaktadırlar. Ayrıca, devlet, sermaye ve sivil toplum arasındaki resmi ilişkilerin dışında olsalar da kendi örgütleri hem kendi yaşamları hem de genel olarak toplum üzerinde yadsınamaz etkilere sahiptir.

Somers: Kentsel Deneyimin Anlatı İnşaası

Anlatı kuramı, Yeni Yoksulların yaşadığı deneyimi aslına mümkün olduğunca en uygun biçimde kavramayabilmemiz için bazı araçlar sağlar. Somers için insanlar, kimliklerini anlatı yapılarına yerleştirerek, yani "öykülendirilmiş hikayeler repertuvarı" içine yerleştirerek yaratıyorlar (Somers, 1994, s.614). Tecrübeleri ve kendilerine ait temsilleri, bu deneyimleri anlatı haline getirme biçimlerine dışsal değildir, bu biçimlerin içinde ve bunlar vasıtasıyla üretilir. Belirli bir kültürel ortamda sınırlı sayıda anlatı yapısı bulunur ve insanlar bunlardan bazılarını seçmek zorundadır. Seçilen öyküler, olayların benlik tarafından deneyimlenişini şekillendirir; çünkü deneyim, anlatı havuzundan çekilen ileri ve geriye doğru projeksiyonlar, beklentiler ve anılardan başka bir şey değildir. Dolayısıyla Somers, anlatının salt epistemoloji (temsil) ile değil, ancak esas olarak ontoloji ve belki de fenomenoloji (deneyim) ile ilgili olduğunu belirtmektedir. Somers şunu belirtir:

> İnsanlar başlarına gelmiş ya da gelmekte olan şeyleri, bunları bir veya daha fazla anlatı içerisinde bir araya getirmeye veya bir şekilde bunlarla bütünleşmeye çalışarak anlamlandırmış; erişilebilir sosyal, kamusal ve kültürel anlatıların çoklu ancak sınırlı repertuvarından elde edilen projeksiyonlar, beklentiler ve hatıralar temelinde herhangi bir biçimde değil de sadece belirli biçimlerde hareket etmeye yönlendirilmişlerdir (s.614).

Somers, anlatısallğın bir olayı iyi tanımlanmış ve statik kategorilere yerleştirerek anlam yaratma girişimlerini reddettiğini ileri sürer. Aksine, herhangi bir olayın anlamını diğer olaylarla zamansal ve mekansal ilişki içerisine yerleştirir. "Ancak (kararsız olmayan) *parçaları*, inşa edilmiş bir *konfigürasyona* ya da sembolik, kurumsal ve materyal

uygulamalardan oluşan (ilgisiz ya da gerçekleştirilemez) bir *sosyal* ilişki *ağına bağlayarak*" anlaşılır hale getirir (Somers, 1994, s.616). Bu, olayları öykülendirme yoluyla bölümlendirir. Bir öykü, anlatının mantığı veya sözdizimi olarak kabul edilebilir. Öykülendirmenin yaptığı şey; sonsuz miktardaki deneyim içerisinden girişilen seçici sahiplenme sürecinin, insanların deneyimlerini tahayyül etmek için kullandıkları anlatıların odağını yapılandıran ve sınırlandıran bilindik anlatı modellerine taşınmasını talep etmek ya da gerçekleştirmektir. Somers, belirli kimliklerin tekrar eden varlığının, sosyal kimliklerin anlatılar yoluyla oluşturulduğu ve sosyal eylemin statik kategoriler değil anlatılar tarafından yönlendirildiği gerçeği ile anlaşılabilir olduğunu savunuyor (Somers, 1994, s.621).

Yeni Yoksullar olarak tanımlanan kişilerin ortak bir bağımlılık kültürü ve bununla uyumlu bir dayanışma geliştirdiğini savunuyorum. Somers'in belirttiği gibi, belirli bir sosyal ağ olarak söz konusu ortak kültür, kendi anlatı yapılarını ve hikâye modellerinin sınırlı repertuvarını oluşturuyor. Bu kültüre dahil olan insanlar, yaşadıklarını anlamlandırırken ve bunları gerçek deneyimler haline getirirken, bu anlatıların birini veya daha fazlasını seçerek uygularlar. Bu seçim süreci tamamen politiktir çünkü her zaman kendi anlatılarını dayatmaya çalışan rakip söylem ve kurumlar vardır. Günümüzde *Yeni Yoksullar* literatürü ve çeşitli radikal sol akımlar, insanların öykülerini şekillendirmeye yönelik alternatif anlatılar sunmaktadırlar. Toplumun marjinindeki nüfuslara ait anlatılar çoğu kez içerisinde protesto öğeleri barındırır. Radikal sol gruplar bu nüfus içinde çalışmakta ve örgütlenmektedir. Dolayısıyla, radikal anlatılar, aktivistlerin devlet ya da egemen sınıflarla mücadele ettikleri tarihi bir süreç sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, verili siyasal anlatımlar dizisinde, genellikle yaşanan olayların, bu olayların neden olduğu acının hükmedenlere yönelik tepki biçiminde yansıtıldığı deneyimlere dönüştürülmesi söz konudur. Özellikle eleştirel olmayan yeni yoksulluk anlatısı yapıları ise, bireylerin kaderlerini, ardında *savunmasız* ve *yardıma muhtaç yoksullar* bırakan yapısal dönüşümlerin kaçınılmaz sonuçları olarak görürken, alternatif çeşitli siyasi anlatılar; mücadele, zafer veya yenilgilere vurgu yapar ve genellikle birbirleri ile karşılaşan faillikleri konu edinirler: Patronlar, polisler ve sosyal güvenlik memurları halka karşı hareket ederken halk, bunlara tepki göstermekte, bazen başarıyla ve bazen de acınacak bir biçimde yenilgiye uğratılmaktadır. Bu anlatılar halk tarafından sıklıkla içselleştirilmekle birlikte, bu radikal siyasi anlatılar da birçok durumda senaryonun bir parçası olmaktadır.

Somers'ın burada vurgulamak istediği, insanların temelde "akılcı hesaplamalara" bağlı olan "çıkar"larına göre hareket etmedikleridir. Aksine, toplumsal eylemi anlamanın yolu, "ilişkilerin ve yaşam bölümlerinin süreç içerisindeki ve sıralı hareketi içinde" insanları tanımlamaktan veya konumlandırmaktan geçer. İnsanların belirli biçimlerde eylememelerinin sebebi, daha akılcı olmaları değil, aksi takdirde davranmalarının belirli zaman ve yerde olma duygusunu temelden ihlal edecek olmasıdır (Somers, 1994, s. 624). Bahsedilen nüfus, dayanışma ve toplu mücadele kültürü kurar ve zaman zaman bu örgütlenmeleri kaybetme eğiliminde olurlar, ancak yine de geçmişte yaşanan mücadele deneyimlerine ilişkin; devlete ve sermayeye karşı veya örneğin işgal evleri kurmak için harcadıkları toplu emeğe ilişkin hatıralar taşırlar. Ayrıca, bu anıları isteyerek veya kendiliğinden nesilden nesile taşıyan failler de vardır. Bazen bu, siyasi gündemin bir parçası bazen de kendiliğinden gelişen kültürün bileşeni haline gelir. Bu belirli bölümler, insanların olanları anlamlandırmak amacıyla yaptıkları eylemlere göre anlam alanı sağlarlar. Dolayısıyla, belki de insanların yöneticilere itaat etme ya da onlara karşı direnme eğilimlerine göre anlatılarını öykülendirmeleri belki de iktidardakilerle ezilenler arasındaki en temel politik mücadelelerden birisidir.

Bölüm III: Sonuç

Bu makalenin temel amacı, Yeni Yoksullar kavramına yönelik teorik bir tartışma sunmaktır. Bu analiz, Yeni Yoksulluk adı verilen kavramın refah devleti ve yoksulluk çalışmalarında hali hazırda var olan kullanımının, hem teorik hem de siyasi olarak getirdiği kısıtların bir eleştirisini sunmaktadır. Siyasi olarak, yeni yoksulluk kavramının yoksul kitleyi pasif ve mağdur bir grup olarak temsil ettiğini, ve bu temsilin de bu grubun siyasi öznelliğini görmezden gelme riski taşıdığını iddia etmektedir. Teorik olarak da, yeni yoksulluk kavramın sınıfsal temelli kavramsallaştırmaların yerini alarak, günümüzde var olan toplumsal bir yapının daha eksik bir anlatısına yol açtığını iddia etmektedir. Makalemi iki kısma ayırdım. İlk olarak,Yeni Yoksulluğu artan sosyal politika önlemlerinde somutlaştırılan iktidar söyleminin ve temsillerinin birleşimi olarak sunmak amacıyla, Foucault ve Said'in görüşlerini tartıştım. Foucault'nun yardımıyla, *Yeni Yoksulluğ*un çağdaş kent alanının en altında yer alan ve en yoğun biçimde tahakküm altına alınan katmanını (ve tarihin bize öğrettiği kadarıyla potansiyel olarak en tehlikeli olanını) biçimlendirme, kontrol altına alma ve disipline etme yoluyla geliştirilen yeni bir söylem olarak görülmesini önerdim. Bu çaba, yoksulluk meselesi üzerine büyük miktarda bilgi, söylem ve hukuksal uygulama üretmektedir. Yoksulluğun söyleme dönüştürüldüğü tüm bu süreç, acı çekme ilişkilerini yasalaştırmış, biçimlendirmiş ve içermiştir. Ve bu ilişkileri bir hükümet meselesi, gündemi haline getirmiştir. Said, Yeni Yoksulluk literatürünün ancak bu nüfusu izole edip, savunmasız ve marjinal bir insan kitlesi olarak göstermesi halinde işlevsel olabileceğini önermek konusunda bana yardımcı oldu. Bu akademik söylem, bu insanların herhangi bir failliğini yadsır çünkü failliğin varlığı egemen politikayı tehdit edecektir. Foucault'dan yapılan çıkarsamalarla birlikte, bu bölümde Yeni Yoksulluğun akademik/bilimsel söylemlerini araştırmanın yolları üzerinde duruldu.
Makalenin ikinci kısmı, incelediğim literatürün *Yeni Yoksullar* olarak adlandırdığı halkın deneyim ve bilincini kavramaya odaklandı. Burada, Guha ve Somers, bu insanların anlatılarını ve pratik/günlük (kolektif/bilinçli) eylemlerini *okumak* için olası yolları araştırmamın yolunu açtı. Bahsedilen bölgelerde alan araştırması yapmak, insanlarla konuşmak, anlatılarını dinlemek, kitlesel demokratik örgüt temsilcileriyle faaliyetleri hakkında diyalog kurmak ve bu insanların politik faaliyetlerinin takibini yapmak, bu insanların *gizli failliklerinin* izini sürmek açısından mantıklı bir yol gibi göründü. Bu iki parçayı birbirine tamamlayıcı olarak düşündüm. İlki, bahsettiğim nüfusun temsili üzerine bir eleştiri yapmakta yardımcı olurken, ikinci bölüm bu temsillerin ardında yatan gizli failliği nasıl açığa çıkarılabileceğini gösterdi.

Kaynakça:

Baulch, B, (2006) "The New Poverty Agenda: A Disputed Consensus", *IDS Bulletin*, cilt 37, Sayı 4, Eylül, s. 82-90(9)

Buğra, A. ve Keyder, Ç. (2003). " New Poverty and Changing Welfare Regime of Turkey". *UNDP Report*, 2003.

De Haan, A. (1998). 'Social Exclusion': An Alternative Concept for the Study of Deprivation?. *IDS Bulletin*, Cilt 29, Sayı 1.

De Haan, A. & Maxwell, S. (1998). Poverty and Social Exclusion in North and South. *IDS Bulletin*, Cilt 29, Sayı 1.

Erdoğan, N. (2002). *Yoksulluk Halleri*. İstanbul: Demokrasi Kitaplığı Yayınevi.

Guha, R. (1988), On Some Aspects of the Historiography of Colonial India ve The Prose of Counterinsurgency, in Guha and Spivak, der., *Selected Subaltern Studies,* New York: Oxford University Press,

Işık, O. ve Pınarcıoğlu, M. (2003). *Nöbetleşe Yoksulluktan Kuralsız Yoksulluğa*. Görüş: Temmuz.

Karakaş, M (2010). "Küresel Yoksulluğun Öteki Yüzü: Yeni Yoksulluk ve Küresel Dışlanma", Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: 12, Sayı: 2,

Lipton M, Maxwell S, Edström J, Hatashima H, (1992.) *The New Poverty Agenda: An Overview*, Institute of Development Studies, University of Sussex.

Maxwell, S., (2003) "Heaven or Hubris: Reflections on the New 'New Poverty Agenda'", *Development Policy Review*; Cilt. 21 Sayı 1, s. 5-25,.

Ocak, E. (2003). Yeni İstanbul-Yeni Yoksulluk. Cogito, n.35.

Foucault, M. Rabinow, Paul, der., *The Foucault Reader* içinde (New York: Pantheon, 1984)

Room, G., Lawson, R. ve Laczko, F. (1989) 'New Poverty' in the European Community, *Policy & Politics*, Cilt 17, Sayı 2, s.. 165-176(12)

Said, E. (1979) *Orientalism.* Vintage Books.

Somers, M. (1994), "The Narrative Constitution of Identity: A Relational and Network Approach" *Theory and Society*, Vol. 23, No. 5, s. 605-649

Thompson, E.P. (2015) *İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu*. İletişim